№ 77 აპრილი 9, სამშაბათი 1891 აპრილი 9, სამშაბათი № 77

1 N9.

ГАЗЕТИ ДРИС

თოვე	მან.	კ.	თოვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაგეგმილ და ყველა განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიეშვიროთ: ოვითონ რედაქციის კეთილში, ავგუსტის ქუჩა, ი. ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცხადებანი: სათავად-აზნაურთ ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიკი.

1877—1891 საპოლიტიკო და საალიტერატურო გაზეთი 1877—1891

თეიმურაზ ზაქარიას ძე კაპანაძე სთხოვს პატივის მცემელთ განსვენებულის თავ. **ДАВИТ ЗИПЛРЗИС ДИ ЕРИНСТАВІЛІСА** მობრძანდნენ ბორის საკრებულო ტაძარში, სადაც იქმნება გარდახდილი პანაშვიდი ხუთშაბათს, 11 აპრილს, დილის 12 საათზე განსვენებულის სულის მოსახსენებლად. (2—2)

მახეიდ ზაალის ძეს ეფფანის გარდაცვალების მეორმოცე დღეს გარდახდილ იქმნება პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლად და სთხოვენ განსვენებულის პატივისმცემელთ, მობრძანდნენ ქაშუეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში ოთხშაბათს, 10 აპრილს, შუადღის 12 საათზედ. (1—1)

ივერია

გამოვა 1891 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ВІСАС ЖЗУРЗ ДАИКЕЕТОМЗ ГАЗЕТОІ АЗ 1891 ГЛІСТОІЗІ, МІЖМАРТОЗ:

ТФІЛІСЗ: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ეარანცოვიძეგლის პირდაპირ, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა-შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარავასლის გალერეაში.

ТФІЛІСЗ ГАРЕДА МІГЗКАРЕБОТА ЗУНДА ДАПАПАРНА ГАЗЕТОІ ШЕМДЕГОІ АДРЕЗЗОТ: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო ბასუხის მეგებელ იქნება მარტო ამ სედის მომწერთა წინაშე, ვინც გაზეთის დაკვეთისთვის შესაბამადრს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთ სათაურშიე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

ახალი ამბავი

*** გუშინ-წინ, ამ თთვის 7, იარმუკაში პოლიციამ შეიპყრო სოფელ მანავის გლები ტუჩაძე, რომელსაც ამას წინად აელბარში ეკლესია გაექურდა და ამ დღეს ეკლესიიდგან მოპარულს ეფრცლის ჯვარსა ჰყიდა. პოლიციამ ჯვარი და ქურდი ტ—ძე დაამტკიცა, ოქმი შეუდგინა და გუშინ გამომძიებელთან უნდა გაეგზავნა, მაგრამ ტ—ძე კვირა ღამეს პოლიციიდგან გაპარულა და ჯვარც ვერ უპოვნიათ.

*** ახალად დანიშნული ქუთაისის სამხედრო გუბერნატორი გენერალ-ლეიტენანტი თავადი შალიკოვი ამ თთვის 7 ტფილისიდგან ქუთაისს გაემგზავრა.

*** შემოსავალი ქალაქისა მარტის თთვის განმალლობაში სულ შეადგა 44,666 მან. და 70 კაპ.; ამავე დროს ქალაქს ჰქონია ხარჯი 49.065 მან. და 50 კაპ.

1-ლ იანვრიდამ რომ ეიანგარიშოთ 1-ლ აპრილამდე, შემოსავალი ჰქონია ქალაქს 253.189 მან. და 71 კაპ. ხარჯი-კი—203.985 მან. და 17 კაპ. უმთავრესი შემოსავალი ქალაქს ჰქონია:

	მან.	კაპ.
სატიოსი	2.413	30
ურმების გადასახადის ქალაქის მოედნებზედ	2.943	98
საყასბოებისა	6 039	79
ქალაქის მილის წყალისა	30.821	81
ყორნოვის, „...“	8.448	57
ცხენების გარდასახადისა	18.733	00
მამულების დისაფასებელი	83.909	41
ჯარიმები დასაფასებელის გადასახადის ვადაზედ შეუტანლობისა	3.585	72
საეკლესიო მოწმობებისა	47.774	95
დუქნებისა, ტრაქტირებისა და სხვა-და სხვა საეკლესიო სახლებისა და ბაკებისა	6.759	50

დანარჩენი შემოსავალი ქალაქს აუღია სხვა-და-სხვა წერილმან წყაროებიდამ.

*** ნიხრის შემდგენელმა კომისიამ მიანდო რამოდენიმე კაცს ქალაქის ბიუროში მოსამსახურეთ ეყიდნათ ცხენარი, დაეკლათ და დამოენგარიშებინათ, გირვანქა ხორცი რამდენი დაუჯდება ყასაბს. ამორჩეულთ ორჯელ იყიდეს ცხენარი და შეიტყეს, თუ რამდენი ულირს დამკელელს. სადაც ოთხეულ საქონელს ჰყიდიან, იმ ეზოში იყიდეს ორი ცხენარი 6 მან. და 20 კაპ. ერთის ცხენარისაგან გამოვიდა წმინდა ხორცი 36 გირვ. და 4 გირვანქა დუმა; მეორე ცხენარისა—წმინდა ხორცი 33 გირვ. და დუმა $3^3/_4$ გირვ., სულ ორი ცხენარისა 68 გირვ. ხორცი და $7^3/_4$ გირვ. დუმა გამოვიდა. ამას გარდა:

ორი ტყავი, თითო 5 შაური	50 კაპ.
ორი თავ-ფეხი, თითო შაური	10 „
ღვიძლი და ფილტვები, თითო 8 კაპ.	16 „
წაწლვები, თითო შაური	10 „
დუმა $7^3/_4$ გირვ., გირვანქა 14 კაპ.	1. მ. $08^1/_2$ „
სულ	1—$94^1/_2$ „

ეს 1 მან. და $94^1/_2$ კაპ. რომ გამოვიცხოთ იქიდამ, რაც ღირს ნასყიდობით ორი ცხენარი, გამოვა; რომ 68 გირვ. წმინდა ხორცი ულირს ყასაბს 4 მამ. და 26 კაპ. ანუ ერთი გირვანქა 6_2 კაპ. ამას უნდა მიეთვალოს კიდევ 22 კაპ. საეკლესიო ხარჯი ერთ ფუთ ხორცზედ და 16 კაპ. საქალაქო გადასახადი: მაშასადამე ერთი გირვანქა ცხვრის ხორცი ყასაბს ულირს 7 კაპ.

იქვე არ არის, რომ ამის მახედეთ 9 კაპ. გირვანქა ცხვრის ხორცისა დღეს ძლიერ კარგი ფასია ყასაბებისათვის დანაშული, და არა გვგონია მათი დაუბოლოებელი საჩივარი შეწყნარებული იქმნეს ნიხრის კომისიის მიერ.

*** არა გვგონია, მთელს ტფილისში ისე მეიეწყ

ული და უყურადღებოდ დატოვებული ქუჩა იყოს, როგორადაც აეკალის ქუჩაა. იმას თქვენი ჭირი წაუღიათ, რომ ამ ქუჩაზე აუარებელი თაფლა და ბოსელია, რომელთა წყალობით ნიადაგ აეი სუნი ტრიალებს, სატირალი და საეალალო ის არის, რომ ეს ქუჩა გამხდარა ყოველ-გვარის გარყენილობისა და აე-ზნეობის ბუდედ, ხოლო ყურის გდებული და გულ-შემატკივარი-კი არაეინა სჩანს. განსაკუთრებით სამწუხარო მდგომარეობაში ამ მხრით ლუდხანებია, სადაც, ვინ იცის, ლუდთან ერთად, რასა არა ჰყიდიან.

*** შაბათს, 6 აპრილს, შტაბის დარბაზში აყო კრება კაკასიის საგეოგრაფიო საზოგადოების წევრთა. ბ-ნმა ზეადდიმა ამ კრებაზედ წაიკითხა ზოგიერთი ადგილი კ. ბ. ქაბას სმირნის ქალაქამდე მოგზაურობის აღწერილობისა. შემდეგ გენერალ-ლეიტანტმა ა. ზადეოინამ წაიკითხა მოხსენება იმ წერილების შესახებ, რომელიც ინგლისის ჟურნალების უკანასკნელ ნომრებში ყოფილა დაბეჭდილი აღმოსაელეთის ქვეყნების თაობაზე. დასასრულ ბ-ნმა ბასტუშოვმა მოახსენა კრებას ამბავი იალბუზის მთაზე თავის ასელისა 31 იელისს 1890 წელს.

*** ქ. ქუთაისი: „მგელს მგელობა ერქვა და ტურამ-კი ქვეყანნა ამოაგდო,“ რომ იტყვიან, სწორედ ისე გამრეელებულიყო, როგორც ეკლესიაში საკითხავად, ეგრეთვე ხალხში გასაერცელებლად.

II

ამიტომ ჩვენმა ეკლესიამ მეხუთე საუკუნიდამეე იწყო თარგმნა საღმრთო და საეკლესიო წიგნებისა დედა-ენაზედ. მეხუთე საუკუნეში არჩილ მეფის (410—434) რძალს საგდუხტს, მეუღლეს მირდატისას, „უთარგმნეს სასარგებო უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესა“. ამ დროს მოღეაწეთა შესაფერ ადგილ საცხოვრებლად აღმორჩეულ იყო სამშობლოს გარეშე წმიდა ადგილი იერუსალიმი, სადაც საქართველოს თავადმა ტატიანემ აღაშენა ჯვარის მონასტერი. აქეე მოღეაწეობდნენ შემდეგ დავით და სტეფანე, რომელთაც სთარგმნეს საღმრთო წიგნები ასურელიდამ, ხოლო საეკლესიო—ბერძულიდამ.

რომ მეათე საუკუნემდე ჩვენ გვქონდა ნათარგმნი როგორც საღმრთო, ეგრეთვე საეკლესიო წიგნები, ამის დასამტკიცებელი საბუთი მრავალი გვაქეს. მეხუთესაეე საუკუნეში მცხოვრებმა „წმიდამან შუშანიკ დედათა გულსმოდგენებითა აღიარა“ და ფსალმუნნი დასაწყებდა.“

ფარსმან მეექვსემ (542—557) „მოსცა კეკრეს სასარგებო, ფრანად შეკნიერად შემგობიდი სანსტრედის მეფის კახტანგის მეყრ (446—499). „თუ მირანის დროს არა,—სწერს განსვენებული დ. ბაქრაძე,—კახტანგ გორგასლანის დროს მაინც ნამდვილად გვქონდა ფცხო ენიდამ ნათარგმნი წიგნები. ჩვენ ბეგინასაგს მეტრე საუკუნის ტეტეზე ნაწერი წიგნები, რომელნიც შეიტყენ მრავალს წმიდა მამათ სწავლა-ქადაგებებს და სხვა-და-სხვა ტრაქტატებს და იმათმა კითხვამ ჩვენ ჩვენის მხრივ დაგვარწმუნა პირველად იმაში, თუ იმ დროს (მეტრე საუკუნეში) ეკლესიაში ეგალობებოდა ბერძულ-ენაზედ, ეგალობებოდა ბერძულ-ენაზედ, ეგალობებოდა ბერძულ-ენაზედ,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

xara“ ამბობს, რომ თებერვალში საქართველოს საეპარქიო სამსახურველებლო საბჭოს მოუყიდა განაჩენები სამრეველო საეკლესიო სკოლების გამართვის შესახებ სილნალის მაზრიდამ შეიღის სოფლისაგან, ხოლო თელავის მაზრიდამ—რეა სოფლისაგან. ამ განაჩენებით სოფლები კისრულობენ სახლის და სასწავლო ნიეთებისა და სახელმძღვანელოების ხარჯსაო.

*** იმავე გაზეთში ეკითხულობთ, რომ თებერელის განმაცალობაშიე გამართა წერა-კითხვის სკოლები სოფელ კომსა, სტეფან-წმინდასა (ყაზბეგი) და სნოსაო.

*** იგივე სასულიერო გაზეთი აუწყებს მღვდლებს, რომელნიც განაგებენ საპრეველო საეკლესიო სკოლებს, რომ ზემოხსენებული საბჭოს ნებადაერთველად მღვდლებს არა აქვთ უფლება გაჰპართონ ან გააუქმონ სკოლანი. აგრეთვე არა აქვთ ნება დანიშნონ და ან დაითხოვონ მასწავლებელნი.

*** 7 აპრილს სამგორელოს პოლიციის ჯარის-კაცმა ეგნატე ანნიკმა თოფი დაიცა და თავი მოიკლა.

*** ამაგე დღეს მანგალისში მცხოვრებელის ცოლმა თეკლა მსტერმშვილ სიმთვარელის დროს თავის მოკვლა განიზრახა და წყალში გასხლინა წამწყვა ფალია. ქალი სამყურალაში გაჰგზავნეს.

◆◆

დაბალ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

ბაქრია. ქორწინების გარეშე შეძენილის, „საიდუმლო ნაკავშირალის“, ახალი დაბადებულის ბავშვის ბიდგება და „მიჩეჩება“ არა ეშვიათი, ჩვეულებრივი ამბავია გურიაში. ეისაც ბავშვს ბიუგდებენ, თუ თვითონ არ მოისურვებს ეშვილოს, ან ალსაზრდელად აიყვანოს, მთელი ის სოფელი გამოიდებს თავს, რომ პატრონი ალმოაჩინონ და ბავშვი ჩაანაოონ „კეთილშობილებისაებრ“, რადგან კარგად იცინ, რომ უპატრონო ბავშვის მოვლა-პატრონობას იმ სოფლის გლეხებს დაიალებენ, სადაც ჰნახავენ ბავშს.

წარსულის ქარტის თთვის დამლეეა, „ნაკლასობეენ“, გურიის ეთის სოფლის სკოლიდგან გამობრუნებულნი რამდენიმე შეგირდი ერთად მიდიოდნენ თავეიანთ სახლში. პატარა ტყე ჰქონდათ გზად გასაელელი; აქ რომ მოაღწეიენ, ორი, თავ-პირ შეხვეული და „შებუდრული“, უცნობი ქალი დახვედათ. ერთმა იმათგანმა, რომელსაც ზეწარში გამოხვეული პატარა ბავშვი ეჭირა ხელში, მიჰმართა შეგირდებს შემდეგის სიტყვებით: „დედა შვილობას, თქვენს გაზდა-გახარებას, „ერთ-ერთმა“ ერთ წუთში ეს ჩვილი ბალღანა დაგვიკეეთ და ქე მოეალთ მალე“! შეგირდებმა უარი არ უთხრეს, დაიკადეს; ერთმა ბავშვი გამოართეა და ხელში დაიჭირა. ქალებმა გზიდგან გადაუხვიეს და ტყეში „შერგეს“ თავი. შეგირდებმა უკადეს, უკადეს, მაგრამ არ გამოჩნდენ წასულები; შეცეიენდნენ ტყეში, უძახეს, აქეთ ეკენ, იქით ეკენ, მაგრამ ეერაფერი ასმინეს და ეერას გახდნენ.

„ეძებდნენ და ვერ ჰპოვებდნენ
კვალსა მოგან წასარეულსა“.

გოოცებული, შემკითალ-შეშინებული, დაღალულ-დაქანცული და ოფლში გაწურული შეგირდები უკან დაბრუნდნენ და ბავშვი სოფლის კანცელარიაში მიიყვანეს. აქ შეგირდების ნაამბობი რომ მოისმინეს, დარწმუნდნენ, უცნობ მანდილოსნებს ბავშვის პატრონობა ალარ სდომებიათ და იმიტომ „მიუჩეჩებიათ“ შეგირდებისთვისაო. მამასახლისი და რამდენიმე კაცი ფიცხლავ გამოუდგნენ გაქცეულებს, მაგრამ ვერ მოჰნახეს. გაცივდა კვალი.

„ჰკვანდნენ ქვესკნელს ჩანაბრამსა,
ანუ ზეცად ასაფრენსა.“

ადგილობრივემა მამასახლისმა ეს ამბავი აცნობა სამაზრო ადმინისტრაციას, რომელმაც უბრძანა, როგორც ამ სოფელში, აგრეთვე სხვა საზოგადოების ახლო-მახლო სოფლებში ხალხის შეკრება და გამოძახება ბავშვის ეინობის შესატყობლად, მაგრამ ყოველიეე ცდა ამაო გამოდგა. რა თქმა უნდა, უპატრონო ბავშვისათვის ძიძა-გამზრდელის დაჭერა იმ სოფლის გლეხებს დააკისრეს, რომელ სოფლის საზღვარშიაც იპოვეს ბავშვი.

გურიის უფროს-ერთ სოფელში ცოტად თუ ბევრად ხელ-მოძობარი და გაკეთებული გლეხნი მხარში არ უდგანან ღარიბ-ღატაკსა და ხელ-მოკლეებსა. გზების გაკეთება და სხვა ბევრგვარი მოთხოვნილება უკანასკნელთ აწევეთ კისრად. პირველნი, ნიეთიერად დაეინაურებულნი, ღღითი-ღღე აკლდებიან საზოგადოებას: ზოგნი ეაკრობის მოწმობას იღებენ და ზოგი მოკალაქობისას. ეაკრობის მოწმობა ძლიერ ბევრმაც რომ აიღოს, ოა ეთაქის საზოგადოებას, იმას არ შეეკითხებიან, ხოლო ეინმე რომ მოკალაქედ ჩაირიცხოს, საზოგადოებამ უნდა მისცეს განთავისუფლების განაჩენი. ეინც გინდ მოიითხოეოს, სულ ყველას, განურჩეველად აძლევს საზოგადოება ამ საქირო ქაღალდს, რომელსაც მსურველი წარადგენს, სადაც ჯერ არს, და საქმე მორჩომილია: ჩასწერენ სახლობით მოკალაქედ. არ იკითხავენ მერე, სად სცხოვრობენ ეს „გამოკალაქებული“ სოფლელნი? სცხოვრობენ ისევე სოფლებში, იქ, სადაც უცხოერია მის მამა-პაპას. სოფლის მოხელენი იმათ, როგრც „ტახტის აზნაურშეილს“, ვერ შეეხებიან და ბევრს არც ქალაქს ჭრგებენ რახმეს: წალიწადში სულ 3—4 მანეთს იხდიან ქალაქის სასარგებლოდ. ამ გარემოებას მიაქცია მთავრობამ ყურადღება და ყველა მამასახლისებს მოწერილობა მოუგზავნა, რომელითაც უბრძანებენ: შეაგონონ სოფლის საზოგადოებას, რომ მის წევრთა რიცხვის შემცირებით სუსტდება და უძლურდება საზოგადოება; ნუ არიან თავისის თავის მტერი, მიხედნენ თავიანთ დასაკლისსა და ზარალს; ამიერიდგან განთავისუფლების განაჩენის გაცემაში სიფრთხილით, დაზოგეთ და თავ დაჭერით მოიქცენნო.

ბამბის თესვა გურიაში არასოდეს არ ყოფილა გაერცელებული; თითოოროლა სოფელში სთესავდნენ და იმდენი ბამბა მოჰყავდათ, რომ გუთიას ჰყოფნიდა. უკანასკნელს წლებში გურულებმა, მზა-მზარეულად შემოტანილის ბამბის გამო, თითქმის სულ მიანებეს თავი ბამბის თესვა-კეთებას. ამ დღეებში ჩვენი მაზრის გაკეტებელს მოუყიდა ქუთაისის გუბერნატორისაგან 20 ფუთი და 21 გირვანქა ბამბის თესლი ჩვენ სოფლებში დასარიგებლად. გურიაში ისეთი ადგილებიც არის, სადაც ბამბის კეთებას არც ნაადგი და არც ჰაეა (ალმოსავლეთის თბილი ქარი, რომელიც ჭრგებს ბაძბას, არა ხედავს) არ უწყობს ხელს, „ბრომა-ჯაფა ტყუილად დიკარგება და ადგილიც მოსცდება. სასურველია, ისეთს სოფლებს გაუნაწილონ თესლი, სადაც ადგილობრივი ეითარება. გარეგმიება ხელს უწყობს და ეუმაა ხელს მისცემს.

სიმინდის ფასის აწევამ (ფუთი 65 კაპ.) ჩვენში მდიდარიც, ღარიბიც, ეაპარიც, ძოხელეც, მემამულეც და მიწის მომქმედიც ძალიან გაამხნეეა. წარსულს წლებში გლეხ-კაცები ნაკლებად მოეკიდნენ ყანებსა და არც ბევრი სიმინდი ჰქონიათ გასაყიდი, მაგრამ საქმე ის არის, რომ ყველანი ეტყობიან, რომ ეკანონ ეკონომიკურ ტალტალ-ნაწერი მე-VIII—IX საუკუნეში, მაგ., სახარეგა, დაეითნი, კეთრხეეანი, წმ. მამათა ქმნილ ებანი, რომელთანგან იოანე ოქროპირის, გრიგოლ ნოსელის, ბასილი დიდის და კირილე ალექსანდრიელის სიტყვანი და მოძღვრებანი ალინშნულია 864 წლის თარიღით, ე. ი. უზის ქართულის ქრონიკონისა შდ (84). არის მეორე კრებულიც წმ. მამათა მოძღვრებისა 925 წლის თარიღით (რმე) ეს ორი უკანასკნელი შესანიშნი კრებული დაწერილია ქართულის მწერლობის გამაფრცელებელის წმ. საბას მონასტერში, პალესტინასა“.

ამ გვარად ჩვენ მეცხრე საუკუნემდე გვქონდა ჩვენს ენაზედ გადმოთარგმნილი წმ. მამათა ქნილებანი, ეგრეთვე საღმრთო და საეკლესიო ღვთის მსახურების წიგნები, მაგრამ ჩვენამდე ვერ მოულწეეია თარიღიანს წიგნებს, ანუ ეტრატის ხელ-ნაწერი მე-VIII—IX საუკუნეში, მაგ., სახარეგა, დაეითნი, კეთრხეეანი, წმ. მამათა ქმნილ ებანი, რომელთანგან იოანე ოქროპირის, გრიგოლ ნოსელის, ბასილი დიდის და კირილე ალექსანდრიელის სიტყვანი და მოძღვრებანი ალინშნულია 864 წლის თარიღით, ე. ი. უზის ქართულის ქრონიკონისა შდ (84). არის მეორე კრებულიც წმ. მამათა მოძღვრებისა 925 წლის თარიღით (რმე) ეს ორი უკანასკნელი შესანიშნი კრებული დაწერილია ქართულის მწერლობის გამაფრცელებელის წმ. საბას მონასტერში, პალესტინასა“.

ამ გვარად ჩვენ მეცხრე საუკუნემდე გვქონდა ჩვენს ენაზედ გადმოთარგმნილი წმ. მამათა ქნილებანი, ეგრეთვე საღმრთო და საეკლესიო ღვთის მსახურების წიგნები, მაგრამ ჩვენამდე ვერ მოულწეეია თარიღიანს წიგნებს, ანუ უკედ რომ ეთქვათ, ჯერ კიდევ ვერ გვიპოვია ამისთანა წიგნები. აღნიშნულ მეცხრე და მეათე საუკუნისა ხელ ნაწერთ გარდა ჩვენ გვაქვს კიდევ ოთხი სახარეგა: ა) ათოხისა 913 ანუ 917 წ., ბ) ჯრუჭის მონასტრისა 936 წ., გ) ბარსდადისა 973 წ., და დ) ტბეთისა 995 წლისა.

მწიგნობრობის თავ-შესაფარი ადგილი მე-V—IX საუკუნეთა განმავლობაში საქართველოს გარეშე იყო: სინაის-მთა, მავთთა ანეიოკიის ახლო, პალესტინის მონასტრები წმ. საბასი, ყოველად წმიდისა ღვთის მშობლისა, წმ. იოანე ნათლის მცემლისა ლავრა დიდებულ ოთხთა ეკკლესიათა და სხე., ტრაპიზონი, ბერძნების ოლიმპი და კოსტანტინოპოლი. საქართველოში: სამცხის სავანენი და საყოფელნი ათაკამეტთა ბერიელ მამათა, სადაც თითოეულმა მათგანმა დაფუძნა მონასტერი.

ამ ეპოქაში ეროვნულ-ეკლესიასტიკურ ცხოვრებაში ეროვნულ-ეკლესიასტიკურ ცხოვრებაში ეროვნულ-ეკლესიასტიკურ ცხოვრებ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

უცნაური ადამიანი სწორედ სანთლით ეძებს ყველგან ისეთს შემთხვევას, რომ უალაგოდ და ალაგიანად გამოაცხადოს, წერა-კითხვის ცოდნისა და განათლების გავრელება არაფერად მეპიტნავებაო. თავ. მეშჩერსკის მოჰყავს სასტატისტიკო ცნობები იმის შესახებ, თუ რომელს სახელმწიფოში რამდენად არის გავრცელებული სამეცთხველოები და წიგნთ-საცავები. იმის ანგარიშიდგანა სრანს, რომ

რუსეთში ყოველ ას მკვიდრზედ 1,5 წიგნი მოდის, ინგლისში (1.772,000 წ.)—ამდენსავე კაცზედ—6 წიგნი, ავსტრიაში (2.500,000 წ.)—6, 9-ზედ, ბელგიაში (525,000 წ.)—10,4 წიგნი, იტალიაში—11,7 წ. და საფრანგეთში, სადაც მარტო წიგნთ-საცავებში 5.000,000 წიგნია, 12 წიგნი. ამ გვარად, გამოდის, რომ საფრანგეთში ერთი რვად უფრო მეტი ყოფილა წიგნების კითხვის სურვილი და ხალისი, ვიდრე რუსეთში.

განა აქედგან აშკარად არა სჩანსო, —დასძესს თავ. მეშჩერსკი,—რომ რუსეთს ერთი რვად უფრო მეტი საბუთი ჭკვიანი სანერძლიკ არსებობისა საფრანგეთთან შედარებით? რასაკვირველია, აშკარად სჩანს. ღმერთმა ჭკვნას, რომ ყოველ ბავრ ცოდნისა და წერა-კითხვის გავრცელების საქმეში რუსეთს შედარ უკანასკნელი ადგილი ეჭირო (??!)

აბა ამ უკუდმართ გაზეთის არა წადმართ რედაქტორზეა ნათქვამი, რაკი სულელი მეგობარი მტერზე უარესიაო. მადი, ხუ გაიოცავ და ხუ იკითხავ:

რა უთქამს, რა მოუჩმახავს,
ღმერთო, რა დაუწერია?!.

რუსეთი

ამ დღეში გამოაქვეყნეს გიმნაზიის მოწაფეთა გამოცდის ახალი წესი, რასაც მეტის-მეტის ყურადღებითა და მოუთმენლობით ელოდნენ მთელს რუსეთში. თუმცა ზოგიერთი ძველი წესი ისევ შეცვლილი, რომ იმედს არ ამართლებს, მაგრამ რაც ცვლილებაა მომხდარი, ისიც კვალ-დაუჩნეველი არ უნდა დარჩეს. ახალის წესით დაბალს კლასებში უფრო ცოტ-ცოტაა გამოცდის რიცხვი. პირველის კლასის მოწაფენი მხოლოდ ორს საგანში გამოიცდებიან—რუსულში და არითმეტიკაში. მეორე კლასის მოწაფეთ

ᲬᲘᲜᲐᲡᲘᲢᲧᲕᲐᲝᲑᲐ

ᲒᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲐ. ბისმარკის გადადგომის შემდეგ ბევრს ეგონა, რომ ახლა-კი ევროპა თავისუფლად ამოისუნთქებს და ის გამუდმებული მძიმე ტვირთი, რომელიც მილიტარიზმის სახით, კისრად აწვეს დიდს სახელმწიფოებს, ცოტათი მაინც შესუბუქდებაო, მაგრამ მოლოდინი ბევრისა როგორღაც არ მართლდება და მილიტარიზმი თითქო უფრო ფეხს იკიდებს და ძლიერდება. სამთა კავშირი, რომლის შესახებაც ამ ბოლოს დროს ყოველივე ხმა მისწყდა, ისე რომ თითქო გაქრობასაც ჭლამდა, კვლავ აპირობს განმტკიცებას და განახლებას. იმის არსებობის ეადა გადის მერმისს, მაგრამ ეხლავე მოლაპარაკებაა გამართული, რომ კვლავ ახალის ვადით აქვნას შეკრული ეს კავშირი გერმანია-ავსტრიასა და იტალიის შორის. ცხადია თუ ეს კავშირი ისევ შეიკრა და მერე ისიც კიდევ ხუთის წლით, ევროპა მოსვენებას ვერ ეღირსება და მუდმივს მოუსვენრობაში უნდა იყოს. მართალია, სამთა კავშირი შეიკრა პირველად 1883 წელს და მეორედ 1888 წელს ვითომ იმ აზრის, რომ მშვიდობიანობა იქმნას დაცული ევროპაში და მოკავშირენიც უზრუნველნი იყვნენ ყოველ-გვარის ხიფათისა და თავ-დასხმისაგანაო, მაგრამ ეს მხოლოდ სიტყვა იყო, საქმით-კი ასე გამოდიოდა, რომ ევროპის შუა-გული ერთი უშველებელი, თავით ფეხამდე შეთოფ-იარაღებული საბრძენ ბანაკი იყო, რომელიც, როგორც უნდოდა, ისე ბატონობდა გერმანიის მეთაურობით. ამ ბატონობის შიგ ქვეშ მყოფნი დანარჩენი სახელმწიფონი, დღემდე განცალკევებულნი, იძულებულნი იყვნენ თვითონაც მომზადებულიყვნენ ყოველ შემთხვევაოთვის, აესხათ თოფ-იარაღი და მუდამ მზად ყოფილიყვნენ. რად გამოვიდა ასე საქმით? იმიტომ რომ სამთა კავშირი სიტყვით სხვას ამბობდა და საქმით კი სხვას აკეთებდა, ჰფიცულობ-

ᲬᲘᲜᲐᲡᲘᲢᲧᲕᲐᲝᲑᲐ

ᲒᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲐ. ბისმარკის გადადგომის შემდეგ ბევრს ეგონა, რომ ახლა-კი ევროპა თავისუფლად ამოისუნთქებს და ის გამუდმებული მძიმე ტვირთი, რომელიც მილიტარიზმის სახით, კისრად აწვეს დიდს სახელმწიფოებს, ცოტათი მაინც შესუბუქდებაო, მაგრამ მოლოდინი ბევრისა როგორღაც არ მართლდება და მილიტარიზმი თითქო უფრო ფეხს იკიდებს და ძლიერდება. სამთა კავშირი, რომლის შესახებაც ამ ბოლოს დროს ყოველივე ხმა მისწყდა, ისე რომ თითქო გაქრობასაც ჭლამდა, კვლავ აპირობს განმტკიცებას და განახლებას. იმის არსებობის ვ

გაკვ. შეიძლება ითქვას, რომ ის ელექტრონული ტეგინაა.

ასეთი ოსუნეობა პრეზიდენტს ოდნავაც არ აწუხებს, ის თავის გზას ადგა და შედგა იმის სურვილით არის გამსჭვალული, რომ თავის ერს დარსული მეთაურობა გაუწიოს და იმედი არავფერში გაუცრუოს. ფრანგებმაც კარგად იციან ეს, იციან, რომ დარსული წარმომადგენელი ჭკვიან და ძლიერ სასაამოვნოდ რჩებათ, რომ ამითი პრეზიდენტი, როგორც ეგვალფერ სხვა საქმით, ისე ფაქიზისა და მოსდენილის ტანისამოსით, სამაგალითოა.

დეპეშა

6 აპრილი

პეტერბურგი. „Нов.“ იუწყება, რომ ამ ჟამად მოლაპარაკება აქვთ და უნდათ ამ წლის ზაფხულში პროვინციის დიდ ქალაქებში საეკლესიო გალობისა და ხელ-საქმის განსაკუთრებული კურსები დაიაროსონ, რომ სახალხო სასწავლებლების მასწავლელელ ქალებსა და კაცებს შეეძლოთ მისი სწავლა.

„Нов. Время“ იუწყება, რომ მთავრობის კომისია, რომელიც ამ ჟამად ფინანსადიის რუსეთის ფულის შემოღების საქმეს ადგა, ამ საქმეს უკვე აბოლოებს და შემდეგ საერთო სადამოყნო პროექტის შედგენას შეუდგებაო.

სოფია. ბოლგარიის მთავრობას განზრახვა ჰქონდა განედენა „ჰაეასის“ კორესპონდენტი, რადგან სტამბულიოვის საწინააღმდეგო ამბებსა სწერს აქედგანაო, მაგრამ შემდეგ აღარ განდევნა, რადგან საფრანგეთის ელჩი დიდს უარზედ იყო და იმასვე ბრარს უქერდა იტალიის ელჩი.

7 აპრილი

პეტერბურგი. „Нов. Время“ იუწყება, რომ ახალი წესდებულება ეროვნების გარდასახადის შესახებ 1892 წლის 1 იანვრიდან უნდა შემოიღონ 44 გუბერნიაშია. ამ წესდებულების შემუშავებას 1891 წ. მკათათვიდგან შეუდგებიან და წლის დამლეგამდე დააბოლოვებენ კიდეცაო.

8 აპრილი

ანაჩიო. დიდი მთავარი გიორგი ალექსანდრეს ძე, რომელიც ჭფიქრობდა სამ-ოთხ დღით აქ დარჩენას, ალბად დარჩება უფრო მეტ ხანს. მისი უმღლესობა ჭფიქრობს გამგზავრებას და განადგურებას მთებში. ხვალ ქალაქის წარმომადგენელნი ფრანგების ესკადრას და რუსების კრეისერის ოფიცრებს ბალს გაუმართავენ.

პარიზი. ოფიციალურ ცნობებიდამ სჩანს, რომ სამიწად-მოქმედო მინისტრს გადაუწყვეტია, რუსეთიდამ გამოყვანილი ცხვარი, რომელიც ბალტიის ზღვის ნაპირა ნაეთ სადგურიდამ გამოჰყავთ დიუნკერჰენს, რუანსა და ჰავრს, შეიძლება დიუნკერჰენიდამ, რუანიდამ და ჰავრიდამ გადაყვანა ლოეიელეტის სანიტარიუმში მხოლოდ დაბეკლის ეკონომებშია.

ვეტერბურგის ბირჟა, 5 აპრილი.

	ნაღდ. ფასი	ბუმაგა ფასი.	ბეჭდ. ფასი.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანეთიანი ოქრო .	— „	— „	$6^3/_4$
ტამოჟის კუპონები . .	$134^3/_4$	$135^1/_4$	— „
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	1 03	1 05	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მოგების ბილეთი	— „	— „	240
—მეორისა.	— „	— „	$222^1/_2$
ს